

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و

دولت جمهوری هند به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از

فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد به انضمام پروتکل الحاقی»

مقدمه

موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد به انضمام پروتکل الحاقی، با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی در جلسه مورخ ۱۳۹۷/۸/۶ به تصویب هیئت وزیران رسیده است. این موافقتنامه در سه نسخه به زبان‌های فارسی، هندی و انگلیسی تنظیم شده است. تمامی متون این موافقتنامه از اعتبار یکسانی برخوردار بوده و در صورت بروز اختلاف در تفسیر مفاد آن، متن انگلیسی ملاک خواهد بود.

مبنای قانونی ارائه این لایحه از سوی دولت، ماده (۱۶۸) قانون اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم است که به موجب آن، دولت می‌تواند برای جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف و تبادل اطلاعات راجع به درآمد و دارایی مؤدیان با دولت‌های خارجی موافقتنامه‌های مالیاتی منعقد و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی، به مرحله اجرا بگذارد. شایان ذکر است پیش از انقلاب اسلامی، ایران تنها با کشورهای فرانسه و آلمان موافقتنامه اجتناب از اخذ مالیات مضاعف امضا کرده بود، اما در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی و به خصوص در سال‌های اخیر (از سال ۱۳۷۶ تا به حال) چندین مورد موافقتنامه از این نوع با دیگر کشورها از جمله اسپانیا، اندونزی، ایتالیا، بحرین، بلغارستان، سودان، تاجیکستان، زیمبابوه، رومانی، الجزایر، صربستان، قبرس، مجارستان، چک، کرواسی و... در مجلس مورد بررسی و تصویب قرار گرفته است.

اطلاعاتی در خصوص کشور هند

این موافقتنامه با کشور جمهوری هند منعقد شده است. جمهوری هندوستان کشوری در جنوب آسیاست که پایتخت آن دهلی نو می‌باشد. مساحت این کشور ۳,۲۸۷,۲۶۳ کیلومتر مربع است. جمعیت هند به گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۶ در حدود ۱/۳۲۴ میلیارد نفر است که دومین کشور پرجمعیت دنیا پس از چین به‌شمار می‌آید. حدود ۸۱ درصد مردم هند پیرو آیین هندو و حدود ۱۳/۴ درصد مسلمان هستند. زبان‌های هندی و انگلیسی در قانون اساسی این کشور زبان رسمی اعلام شده‌اند. تولید ناخالص داخلی هند برابر با ۲۲۵۱ میلیارد دلار با رشدی معادل ۷/۳ درصد و نرخ تورم ۷/۶ است و درآمد سرانه نیز ۶۷۰۰ دلار به ثبت رسیده است. ایران در سال ۲۰۱۴ با ۲ درصد سهم در کل تجارت خارجی هند، هجدهمین شریک تجاری این کشور بود. تراز تجاری مبادلات اقتصادی بین جمهوری اسلامی ایران و هند در سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ به ترتیب ۹۵۰، ۸۵۷ و ۳۷ میلیون دلار به سود ایران مثبت بوده است. شرکای عمده تجاری هند کشورهای ایالات متحده آمریکا، امارات متحده عربی، چین، عربستان سعودی، هنگ‌کنگ و سوئیس هستند.

مخصوصاً سخن علنی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال سوم

شماره ثبت:

۵۳۵

شماره چاپ:

۱۴۱۴

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۳/۱۱

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفتر: مطالعات مالیه

عمومی و توسعه

مدیریت

سایر دفاتر:

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۳۰۱۶۳۷۱-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۱۰/۲

در سال ۱۹۹۱ میلادی، سیاست‌های آزادسازی اقتصاد در دستور کار دولت این کشور قرار گرفت. از آن زمان به بعد، به تدریج قوانین مالیاتی دست و پاگیر لغو، قوانین صادرات و واردات تعدیل و امکان سرمایه‌گذاری خارجی تأمین شد. تحلیلگران اقتصادی پیش‌بینی می‌کنند هند تا سال ۲۰۲۰ میلادی، پس از آمریکا و چین سومین کشور صنعتی جهان شود. اقتصاد هند، اقتصادی متنوع است و کشاورزی، صنایع دستی، نساجی، صنعت و گستره وسیعی از خدمات را دربرمی‌گیرد. اگر چه هنوز دوسوم نیروی کار هند، درآمد خود را به طور مستقیم یا غیرمستقیم از بخش کشاورزی به دست می‌آورند، نقش بخش خدمات در اقتصاد هند اهمیت روزافزونی یافته است. محصولات عمده کشاورزی هند عبارتند از: برنج، گندم، دانه‌های روغنی، چای، قهوه، پنبه، کائوچو، کنف که برخی از این اقلام عمده واردات کشور ایران را از جمهوری هند تشکیل می‌دهد. در بخش محصولات معدنی نیز به امر تولید و صادرات سنگ‌های قیمتی، ساختمانی، سنگ آهن، فسفات، کرومیت، آلومینیم، بوکسیت و ... اشتغال دارد. ماشین‌آلات خطوط تولید، فولاد، مواد شیمیایی، اتومبیل، موتور، سیمان، نرم‌افزار، کود شیمیایی عمده محصولات صنعتی تولید شده توسط کشور هند را تشکیل می‌دهند.

مراودات اقتصادی ایران و هند

ایران و هند به عنوان دو کشور تأثیرگذار و قدرتمند آسیایی، دارای اشتراکات و روابط تاریخی و فرهنگی بسیاری هستند. هند برای تأمین بلندمدت انرژی خود به ایران در نقش بهترین و مهم‌ترین تأمین‌کننده انرژی می‌نگرد. این کشور دارای مؤلفه‌های اصلی قدرت یعنی وسعت، جمعیت و قدرت نظامی است و تقویت روابط اقتصادی ایران و هند به نفع دو کشور است.

به لحاظ اقتصادی، هند ششمین مصرف‌کننده انرژی و چهارمین مصرف‌کننده نفت خام جهان، دومین خریدار بزرگ نفت خام ایران است. دو کشور تاکنون هجده کمیسیون مشترک برگزار کرده‌اند و نقطه عطف روابط فیما بین، امضای یادداشت تفاهم همکاری مشترک ایران و هند در توسعه بندر چابهار (با سرمایه‌گذاری ۸۵ میلیون دلاری دولت هند) است که بعد از چندین سال مذاکره در اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۴ به نتیجه رسید.

روابط اقتصادی جمهوری اسلامی ایران و هند طی سال‌های متوالی و تا قبل از وضع تحریم‌های ناعادلانه علیه کشورمان، روندی رو به رشد داشت. در سال مالی ۲۰۱۲-۲۰۱۱، حجم کل تجارت دو کشور ۱۶/۲ میلیارد دلار بود که به دلیل برداشت نفت خام توسط هند، اندکی افت کرد و در سال مالی ۲۰۱۴-۲۰۱۳ به ۱۵/۲ میلیارد دلار رسید. تراز تجاری مبادلات اقتصادی بین جمهوری اسلامی ایران و هند در سال‌های اخیر به سود ایران مثبت بوده است. حجم مبادلات اقتصادی ایران و هند در سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ به شرح جدول زیر است.

(ارزش میلیون دلار)

مبادلات تجاری ایران و هند از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ و چهارماهه ۱۳۹۶

سال	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۴ ماهه ۱۳۹۶
صادرات	۲۷۴۹	۲۶۰۷	۲۴۲۱	۲۵۲۰	۲۴۵۹	۲۷۵۲	۹۲۶
واردات	۲۰۳۱	۴۲۷۱	۳۶۸۷	۳۱۱۹	۱۵۴۸	۱۸۹۵	۸۸۹
تراز تجاری	۷۱۸	-۱۶۶۴	-۱۲۶۶	-۵۹۹	۹۵۰	۸۵۷	۳۷

مأخذ: سازمان توسعه تجارت.

مهم ترین اقلام صادراتی ایران به هند: میعانات گازی، اوره، قیر نفت، آمونیاک بدون آب، متانول (الکل متیلیک)، اتیلن گلیکول، استیرن، پسته، پلی اتیلن گرید فیلم، سرب تصفیه شده.

مهم ترین اقلام وارداتی ایران از هند: برنج کامل سفید شده، برنج نیمه سفید شده، محصولات تخت نورد شده از سایر فولادهای ممزوج، اکسید آلومینیم، چای سیاه (تخمیر شده) و جزئاً تخمیر شده، خطوط راه آهن از چدن، آهن یا فولاد، سایر مکمل های دارویی برای خرده فروشی که تولید داخلی مشابه ندارند، الیاف سنتتیک غیر یکسره از آکرلیک یا مدآکرلیک، گرید نساجی (پلی اتیلن فتالات). در ادامه این گزارش تلاش شده است، مفاد این موافقتنامه، به صورت خلاصه تجزیه و تحلیل شود.

– موضوع لایحه

این موافقتنامه که به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و فرار مالیاتی میان جمهوری اسلامی ایران و هند منعقد شده، دارای یک ماده واحده و دو تبصره و به پیوست آن ۳۱ ماده است. موافقتنامه منعقد شده با دولت جمهوری هند مشابه با موافقتنامه های تصویب شده با سایر کشورهاست لکن تغییرات اندکی در آن به منظور توجه بیش تر به جزئیات موافقتنامه اعمال شده است.

– اهداف لایحه

۱. گسترش همکاری های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری هند،
۲. لزوم اتخاذ تدابیر قانونی برای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف از اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در هر یک از دو کشور،
۳. ایجاد تسهیلات و تمهیدات لازم به منظور تضمین تداوم فعالیت های اقتصادی،
۴. توسعه و ارتقای سطح مناسبات بین دو دولت.

– بررسی مفاد لایحه

طبق این موافقتنامه دولت های جمهوری اسلامی ایران و جمهوری هند، در خصوص اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات بر درآمد و موارد ذیل با یکدیگر توافق کردند:

۱. تعیین اشخاص مشمول موافقتنامه؛ ماده (۱)،
۲. مالیات های موضوع موافقتنامه که شامل مالیات بر کل درآمد یا اجزای درآمد از جمله مالیات بر درآمد حاصل از نقل و انتقال اموال منقول یا غیرمنقول، مالیات بر کل مبالغ دستمزد یا حقوق پرداختی توسط مؤسسات و همچنین مالیات بر افزایش ارزش سرمایه است؛ ماده (۲)،
۳. تعریف اصطلاحات مورد نیاز؛ ماده (۳)،
۴. تعریف شخص مقیم؛ ماده (۴)
۵. مقر دائم و استقرار یا استمرار فعالیت های مربوط به کارگاه ساختمانی، پروژه های ساخت، سوار کردن و یا نصب ساختمان و ... و همچنین ارائه خدمات؛ ماده (۵)،

۶. تعیین موارد مشمول مالیات بر درآمد حاصل از اموال غیرمنقول، ماده (۶)، درآمدهای تجاری، ماده (۷)، درآمد حاصل از حمل و نقل بین‌المللی، ماده (۸)، مؤسسات وابسته، ماده (۹)، سود سهام، ماده (۱۰)، هزینه‌های مالی، ماده (۱۱)، حق‌الامتیازها، ماده (۱۲)، حق‌الزحمه خدمات فنی، ماده (۱۳)، عواید سرمایه‌ای، ماده (۱۴)، خدمات شخصی مستقل، ماده (۱۵)، خدمات شخصی غیرمستقل، ماده (۱۶)، حق‌الزحمه مدیران، ماده (۱۷)، درآمد هنرمندان و ورزشکاران، ماده (۱۸)، حقوق بازنشستگی، ماده (۱۹)، خدمات دولتی، ماده (۲۰)، اساتید دانشگاه، مدرسین و محققین، ماده (۲۱)، محصلین، ماده (۲۲)، سایر درآمدها، ماده (۲۳)،
۷. آیین حذف مالیات مضاعف، ماده (۲۴)،
۸. اشاره به رعایت موارد عدم تبعیض، ماده (۲۵)،
۹. آیین‌نامه توافق دوجانبه، ماده (۲۶)،
۱۰. تبادل اطلاعات در راستای اجرای توافقنامه، ماده (۲۷)،
۱۱. نحوه اجرای مقررات در مورد اعضای هیئت‌های نمایندگی و مأموریت‌های سیاسی و مناصب کنسولی، ماده (۲۹)،
۱۲. نحوه لازم‌الاجرا شدن موافقتنامه، ماده (۳۰)،
۱۳. نحوه فسخ موافقتنامه، ماده (۳۱).

جمع‌بندی و پیشنهادها

ضرورت و نیاز به ارتقای توجه به مناسبات سیاسی و اقتصادی بین کشورها ایجاب می‌کند تا به اشکال مختلف از جمله امضای توافقنامه دوطرفه، زمینه گسترش راهکارهای دوجانبه فراهم شود. از همین‌رو جمهوری اسلامی ایران نیز در صدد است تا با امضای این موافقتنامه‌ها روابط سیاسی و اقتصادی خود را با کشورهای مختلف تحکیم بخشد. بدیهی است اجرای این موافقتنامه در صورتی که از نظر دولت جمهوری اسلامی ایران مطابق با مصالح اقتصادی کشور باشد، می‌تواند آثار اقتصادی و سیاسی مطلوبی برای کشور به همراه داشته باشد که از جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. تشویق و تسهیل روابط اقتصادی و بازرگانی،
۲. تحکیم بخشیدن به حسن روابط سیاسی،
۳. توسعه و ارتقای سطح مناسبات بین دولت‌ها،
۴. اشتغال‌زایی،
۵. جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف،
۶. پیشگیری از تعارض قوانین مالیاتی و کاهش دعاوی فرار مالیاتی.

